

Protocol sociale veiligheid (Anti-pestprotocol)

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid	3
1.2 Uitgangspunten	3
1.3 Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling	4
1.4 Monitor	4
2. Organisatie	5
2.1 Contactpersonen	5
2.2 Scholing	5
3. Begripsomschrijving	6
3.1 Wat is pesten?	6
3.2 Rolverdeling bij pesten	6
3.3 Signalering	6
4. Aanpak	8
4.1 Preventief	8
4.2 Curatief	9
5. Protocol grensoverschrijdend gedrag	11

Bijlage: Kiva Posters

1. Inleiding

Op onze school willen wij er graag alles aan doen om de leerlingen een veilige leeromgeving te bieden. Op deze manier kunnen de leerlingen zich optimaal ontwikkelen en komen ze met plezier naar school.

Een van de belangrijkste uitgangspunten van KiVa is dat elk kind met plezier naar school komt. Een ander uitgangspunt is dat de hele klas verantwoordelijk is voor het welbevinden en het geluksgevoel van ieder kind.

Deze uitgangspunten spreken ons erg aan en mede daarom hebben wij gekozen om met KiVa te werken. KiVa is een succesvol en wetenschappelijk bewezen programma dat zich richt op een positieve groepsvorming, het vergroten van de sociale vaardigheden en de sociaal emotionele ontwikkeling van een kind ondersteunt. Tevens is KiVa effectief bij bijvoorbeeld het voorkomen en oplossen van pesten.

1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid

Dit protocol is onderdeel van ons Pedagogisch Klimaat. Met behulp van dit protocol laten we zien hoe we er samen voor iedereen een fijne school van maken.

In dit protocol leest u op welke manieren wij de sociale veiligheid vorm en inhoud geven.

1.2 Uitgangspunten

Vanuit Veiligheid, Respect en Verantwoordelijkheid hanteren wij een aantal algemene gedragsverwachtingen/ regels:

- Ik gedraag me veilig
- Ik ben respectvol
- Ik gedraag me verantwoordelijk

Daarnaast hebben wij ons het volgende doel gesteld:

Op De Paradijsvogel zorgen we met elkaar voor een veilig klimaat waarin we respect hebben voor elkaar en waarin ieder zijn verantwoordelijkheid draagt.

Om deze doelstelling te kunnen behalen hebben wij een aantal uitgangspunten geformuleerd.

- Op onze school mag iedereen zijn wie hij/ zij is. Iedereen is uniek en daarom accepteren wij verschillen.
- Wij geloven in de kracht van de groep. Zo is pesten een groepsproces en wordt bij ons daarom in de groep opgelost.
- Leerkrachten en kinderen werken samen aan een fijne school.
- Wij bieden kinderen sociale vaardigheden aan.
- Wij geven aandacht aan de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen.
- Wij monitoren de veiligheid 2 x per schooljaar bij de kinderen vanaf groep 4.

1.3 Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteren wij KiVa. Dit is een schoolbreed programma dat gericht is op positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid. Gedurende het schooljaar behandelen we 10 thema's. De thema's gaan over positieve groepsvorming en het voorkomen van pesten. Kinderen krijgen meer inzicht in wat pesten is en wat zij er tegen kunnen doen.

Thema's groep 1 t/m 4

- Thema 1: Wie zijn wij?
- Thema 2: Gevoelens
- Thema 3: Wat is een fijne groep?
- Thema 4: Iedereen is uniek
- Thema 5: Plagen, ruzie of pesten?
- Thema 6: Rollen in de groep
- Thema 7: Samen zijn wij een fijne groep
- Thema 8: We helpen elkaar
- Thema 9: Wat kan ik doen?
- Thema 10: KiVa – we doen het samen

Thema's groep 5 t/m 8

- Thema 1: Iedereen verdient respect
- Thema 2: In de groep
- Thema 3: Wat is communicatie?
- Thema 4: Plagen, ruzie of pesten?
- Thema 5: Verborgene vormen van pesten en cyberpesten
- Thema 6: Rollen in de groep
- Thema 7: Samen zijn we een fijne groep
- Thema 8: We helpen elkaar
- Thema 9: Wat kan ik doen?
- Thema 10: KiVa – we doen het samen!

1.4 Monitor

Wij gebruiken de KiVa-monitor in groep 4 t/m 8 om zicht te krijgen op de sociale veiligheid in de groep en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen.

In oktober en mei van elk schooljaar is er een meting. Onze leerlingen vullen dan een vragenlijst in. Aan de hand van de vragenlijst wordt een rapport gemaakt dat een beeld geeft van het klimaat in de groep.

Op basis van deze informatie ondernemen wij, mocht het nodig zijn, gerichte acties om te zorgen voor een fijnere sfeer voor elk kind.

2. Organisatie

2.1 Contactpersonen

Het KiVa-team

Onze school heeft een KiVa-team aangesteld. Het KiVa-team is het aanspreekpunt voor leerkrachten, ouders en leerlingen. Daarnaast coördineren de leden van het team het beleid tegen pesten.

De KiVa-trainer

Wanneer het KiVa-team meerdere malen de steungroepaanpak heeft ingezet en het pestprobleem blijft bestaan, wordt externe hulp vanuit KiVa ingeschakeld, namelijk een KiVa-trainer. De KiVa-trainer biedt ondersteuning aan de school bij vragen en helpt met het oplossen van problemen met betrekking tot de pesters, de slachtoffers en/of de hele klas.

2.2 Scholing

Alle leerkrachten die werkzaam zijn op onze school hebben deelgenomen aan de trainingen van KiVa. Zij zijn bevoegd om de KiVa-lessen te geven.

Zij zijn hierdoor eveneens bevoegd om de steungroepaanpak uit te voeren.

Daarnaast streeft de school ernaar om het team één keer in de twee jaar bij te laten scholen in het KiVa-programma.

Ten minste één lid van het KiVa-team neemt deel aan de regiobijeenkomsten die worden georganiseerd. Daarnaast neemt ten minste één lid van het KiVa-team deel aan de KiVa-conferentie die elk jaar in Nederland wordt georganiseerd.

Op deze dagen worden de nieuwe inzichten over bijvoorbeeld pesten en de innovaties in het KiVa-programma gepresenteerd.

We willen er op deze manier voor zorgen dat onze school zich door blijft ontwikkelen.

3. Begripsomschrijving

3.1 Wat is pesten?

Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met **herhaaldelijk** wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. **Opzettelijk** betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een **machtsverschil**. Pesters zijn sterker dan slachtoffers. Daardoor kunnen slachtoffers zich niet goed verdedigen.

Er zijn verschillende vormen van pesten. Wij onderscheiden

- Fysiek: slaan, duwen, schoppen
- Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen
- Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken
- Relationeel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden
- Digitaal pesten: alle vormen van pesten die online plaatsvinden, zoals bijv. via Whatsapp, TikTok en Snapchat

3.2 Rolverdeling bij pesten

In een peestsituatie heeft elk kind een bepaalde rol. De rol geeft aan hoe de kinderen zich op dat moment gedragen. Bij het gebruik van deze rollen is het belangrijk om te weten dat kinderen niet een bepaalde rol **hebben**, maar zich **gedragen** op een manier die bij een bepaalde rol past. Welke rol een kind aanneemt kan ook verschillen per situatie. De verschillende rollen die wij onderscheiden bij pesten zijn:

- Pester: initiatiefnemer van het pesten
- Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten
- Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten
- Slachtoffer: het gepeste kind
- Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer
- Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in

3.3 Signalering

Het is niet makkelijk om pesten vroegtijdig te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Mocht er sprake zijn van één van de onderstaande gedragsveranderingen is het belangrijk alert te zijn. Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk vooral in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een kind gepest wordt.

Het kind:

- is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route
- vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden
- wil om onduidelijke redenen thuis blijven
- klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is
- komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak

- raakt steeds spullen kwijt
- trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn
- is angstig en gespannen
- is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt
- heeft nachtmerries of huilt zichzelf in slaap
- heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen
- is chagrijnig, snel boos of lastig
- is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis
- weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering
- raakt vaak zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven)

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind pest.

Het kind:

- doet op een overdreven manier stoer
- is tegendraads en opstandig
- kan zich niet inleven in de gevoelens van een ander
- roddelt of verspreidt vervelende geruchten
- is agressief
- heeft slechte schoolprestaties

4. Aanpak

Op onze school proberen we een veilig sociaal klimaat te creëren door pesten te voorkomen (preventief) en tegen pesten op te treden als het zich toch voordoet (curatief).

4.1 Preventief

KiVa-lessen

Wij streven er naar om, in elke groep, één keer in de twee weken een KiVa-les te geven. Deze lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. De lessen zullen de ontwikkeling van sociale vaardigheden van kinderen stimuleren die ze nodig hebben om een groepsnorm tegen bijv. pesten te kunnen creëren.

De lessen uit het KiVa-programma zijn onderverdeeld in tien thema's. We laten tijdens elk schooljaar alle thema's terug komen, zodat alle onderwerpen die kunnen bijdragen aan een positief pedagogisch klimaat aan bod zijn gekomen.

Omgangsregels

Voor de groepen 1 tot en met 4 gaat het om de volgende omgangsregels:

1. We willen samen een groep zijn want dat is fijn
2. We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij
3. We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal
4. We gaan goed met elkaar om
5. We helpen elkaar
6. We komen voor elkaar op

Voor de groepen 5 tot en met 8 gaat het om de volgende omgangsregels:

1. We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect
2. We maken er een fijne groep van
3. We praten met elkaar (en gebruiken daarbij ik-taal)
4. We willen dat pesten stopt
5. We willen dat ook verborgen pesten stopt
6. We houden er rekening mee dat pesten heel lang pijn doet
7. We zeggen tegen pesters: stop ermee
8. We helpen gepeste kinderen
9. We lossen pesten als een groep op
10. We blijven ons houden aan dit KiVa-contract

Groepsgesprekken

In elke (bovenbouw)groep vindt elke week een preventief groepsgesprek plaats. Tijdens deze gesprekken wordt de sfeer in de klas besproken. Wij streven er naar de leerlingen zelf verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep. Tijdens de groepsgesprekken proberen we te zorgen dat leerlingen zelf met oplossingen en ideeën komen.

Contact met ouders

Contact met ouders/verzorgers vinden wij belangrijk. We houden ouders daarom regelmatig op de hoogte van de groeps sfeer in de klas, ook als deze goed is! Door middel van de nieuwsbrief weten ouders wat er speelt op school. Gedurende het schooljaar ontvangen ouders daarnaast tips om met hun kind te praten over hoe het gaat

op school. We stimuleren ouders contact met ons op te nemen mochten zij zich zorgen maken over hun eigen kind of een ander kind op school.

4.2 Curatief

Signalering

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Kinderen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terecht komen. Daarnaast is het ook mogelijk dat kinderen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand. Op basis van onze definitie van pesten bekijken wij elke situatie vanuit het volgende perspectief:

- Gebeurt het met opzet (intentioneel)?
- Kan het 'slachtoffer' zich verdedigen (machtsverschil)?
- Hoe 'erg' (intens) wordt het ervaren?
- Gebeurt het steeds opnieuw (stelselmatig)?

KiVa-team

Het KiVa-team is een werkgroep die samen met de groepsleerkracht(en) verantwoordelijk zijn voor het onderzoeken en oplossen van pestsituaties. Leden van het KiVa-team weten, door middel van een extra training, hoe ze om moeten gaan met pestsituaties. Bij gerichte acties om pestproblemen op te lossen wordt dan ook vaak een lid van het KiVa-team ingeschakeld. Zijn er problemen en is de groeps sfeer niet veilig, dan wordt altijd het KiVa-team benaderd.

Groepsgesprekken

Als zich daadwerkelijk (pest)problemen voordoen kan dit in de groep worden besproken. De leerkracht schat in of de groeps sfeer veilig genoeg is om een gezamenlijk gesprek te houden. Niet alle problemen kunnen in de groep worden besproken. Een groepsgesprek over pesten vindt alleen plaats wanneer het pestslachtoffer daarmee instemt.

Steungroep aanpak

De leerkracht kan een steungroep inzetten om een pestprobleem op te lossen. De steungroep bestaat uit een aantal kinderen uit de klas. Deze kinderen worden gevraagd of zij kunnen helpen bij het oplossen van het probleem. In de steungroep zit ook altijd de pester, de pester wordt niet als schuldige aangewezen. De focus van de steungroepaanpak ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Voordat de steungroep wordt ingezet wordt dit eerst besproken met het pestslachtoffer zelf.

Herstelaanpak

Als het pesten, ondanks de gemaakte afspraken, toch door blijft gaan wordt de herstelaanpak ingezet. Twee leden van het KiVa-team gaan in gesprek met de pestende leerling. Daarnaast wordt er een herstelplan opgesteld. Het herstelplan wordt altijd ondertekend door het betreffende kind en de ouders/verzorgers van het kind.

Inlichten ouders

De ouders van het gepeste kind worden ingelicht op het moment dat de school besluit de steungroepaanpak toe te passen. Zoals eerder beschreven wordt er bij de steungroepaanpak geen schuldige aangewezen.

De ouders van het pestende kind worden ingelicht op het moment dat de herstelaanpak wordt ingezet.

Houdt een kind zich vervolgens niet aan de gemaakte afspraken, dan worden ouders uitgenodigd voor een gesprek op school.

4.3 Externe hulp

Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt, is er mogelijk meer aan de hand dan alleen pesten. Op dat moment is er aanvullende hulp nodig om de problemen op te lossen. Er kan gekozen worden voor een bredere zorgaanpak.

De intern begeleider neemt, mocht dat nodig zijn, contact op met een externe partij (bijvoorbeeld SMW (schoolmaatschappelijk werk) of het CJG (Centrum voor Jeugd en Gezin)).

5. Protocol grensoverschrijdend gedrag

Naast de preventieve en curatieve aanpak, zal tevens het protocol 'grensoverschrijdend gedrag' (kunnen) worden ingezet. Dit protocol heeft als doel dat een leerling gewenst gedrag laat zien en pestgedrag bestreden wordt.

Heeft de inzet van het protocol 'grensoverschrijdend gedrag' geen gewenst resultaat, dan zal het protocol 'schorsen en verwijderen' worden ingezet.

Beide protocollen staan op de schoolsite bij de document.

De 7 KiVa regels

1

We willen samen een groep zijn want dat is fijn

2

Boos, verdrietig, blij: houd rekening met mij

3

We horen er allemaal bij: ik, jij en ook zij

4

We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal

5

We gaan goed met elkaar om

6

We helpen elkaar

7

We komen voor elkaar op

DE 7 KIVA-REGELS

1

We willen samen een groep zijn
want dat is fijn

2

Boos, verdrietig, blij:
houd rekening met mij

3

We horen er allemaal bij:
ik, hij en ook jij

4

We verschillen allemaal,
dat maakt ons speciaal

5

We gaan goed
met elkaar om

6

We helpen elkaar

7

We komen
voor elkaar op

DE 7 KIVA-REGELS

1

We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect

2

Wij maken er samen een fijne groep van

3

We praten met elkaar (in de ik-toel)

4

We willen dat pesten stopt!

5

We gaan goed met elkaar om

6

We helpen elkaar

7

We komen voor elkaar op

